

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének XIX. vándorgyűlése

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete idei, 1987. augusztus 5-től 8-ig tartó vándorgyűlésének Szolnok város adott otthont, a szervezés fáradságos feladatát a Versey Ferenc Megyei Könyvtár vállalta. Újdonsága volt a szolnoki rendezvénynek, hogy a hagyományos három nap – plenáris ülés, szekció-ülések, kirándulások napja – helyett ezúttal négy állt rendelkezésre: a plenáris ülés előtt egy ún. *előkonferencia* zajlott le. Ezen a vándorgyűlésre érkezett külföldi vendégek és a hazai könyvtárosok egy szűkebb csoportja (kb. 150 fő) vett részt. Az *Újdonságok hazai és külföldi könyvtárakban* címet viselő megbeszélés keretében előadásokat tartott: dr. Hans Peter Geh, az IFLA elnöke (az IFLA irányairól); dr. Ilse Dosoudil (az osztrák könyvtárak állománygyarapításáról); dr. Ferdinand Baumgartner (az intézeti könyvtárak integrációjáról az egyetemi könyvtárakban); dr. Rudolf Frankenberger (a PC alkalmazásáról az állománygyarapításban); Anne Bein (a könyvtárak kapcsolatrendszeréről); Tóth Mária (az érsekújvári járás könyvtárainak magyar anyagáról); Skaliczki Judit (a hangoskönyvtárak tapasztalatairól); valamint dr. Zsida József (az egyetemi könyvtárak szolgáltatásainak marketingjéről).

Az előkonferencia sikeres próbálkozás volt. Megfelelő tematika esetén a jövőben is érdemes lesz megrendezni.

Az augusztus 6-i plenáris ülés témája *A könyvtárak szerepe az információközvetítésben. Társadalmi igények – információs szolgáltatások és értékesítésük* volt. Pusztai Ferenc miniszterhelyettes *A könyvtárak szerepe az információközvetítésben* címmel bevezető előadást, Vámos Tibor akadémikus az *Információs infrastruktúráról*, Hoffmann Istvánné egyetemi tanár *Az információ áru és nem áru* kérdéséről tartott előadást. (A *Könyvtáros* mindhárom teljes terjedelmében közli.) Az előadók kiemelték és nyomatékosították, hogy: 1. A közművelődési könyvtáraknak fel kell vállalniuk az információközvetítő szerepet, mindenekelőtt

azért, hogy a lakó- és munkahelyi közösségek sajátos, helyi igényeinek megfelelőhessenek; a szakkönyvtáraknak pedig a nehéz – és várhatóan egyhamar nem javuló – gazdasági helyzetben is mindent el kell követniük, elsősorban jobb koordinációval, ésszerű együttműködéssel és munkamegosztással, hogy a szakmai információk és az ezzel kapcsolatos szolgáltatások elősegítsék a gazdasági bajainkból való kilábalást. 2. Biztató jelzések vannak arra, hogy az ország párt- és állami vezetése felismerve az információk szerepének fontosságát az ország életében, teljesítőképességében, megfelelő intézkedéseket hoz az információs infrastruktúra fejlesztésére. 3. A könyvtárosoknak mindinkább közgazdász fejjel is gondolkozva kell végezniük információt szolgáltató (és értékesítő!) tevékenységüket.

A plenáris ülések hagyományos, ünnepi „ceremóniájához” tartozik a kirüntetések átadása. Idén *Szocialista Kultúráért* érdemérmeket kapott: Iván Margit (Széchenyi István Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola Központi Könyvtára), Pifkóné Rácz Ágnes (OSZK KMK), Szabó Sándor (ELTE könyvtartudományi tanszék), Varga Gyuláné (Hajdú-Bihar Megyei Könyvtár); *Kiváló Munkáért* érdemérmeket Csernus Gyuláné (Tisza Cípőgyár Művelődési Központja), Nagyné Rónay Kinga (Budapesti Műszaki Egyetem Központi Könyvtára); *Miniszteri Dicséretet Gelencsér Gézánné* (Baranya Megyei Pedagógiai Intézet); *A Magyar Könyvtárosok Egyesülete* emlékérmét Hofrat Ferdinand Baumgartner (Universitätsbibliothek, Wien, az osztrák tudományos és szakkönyvtárak egyesületének elnöke), Hajdu Géza (Somogyi Könyvtár), Kovács Ilona (OSZK), Poprády Géza (OSZK), Tóth Dezső (Országos Oktatástechnikai Központ), Vértesy Miklós (az Egyetemi Könyvtár ny. osztályvezetője).

Hetedikén 4 szekcióban folytatódott a tanácskozások, ezek közül hármat közösen rendezett az egyesület két-két szervezete.

A műszaki könyvtáros szekció és a társadalomtudományi könyvtáros szekció programja
dr. Hoffmann Istvánné egyetemi tanárnak a plenáris ülésen tartott előadásához csatlakozott.

Az együttes szekcióülésen három előadás hangzott el. *Vajda Erik* (az OMIKK főosztályvezető-helyettese) az információ áru jellegét és annak sajátosságait fejtette ki politikai gazdaságtani értelemben. Szólt a piaci viszonyok és a kereslet–kínálat törvényszerűségeinek érvényesüléséről, illetve a piaci törvényszerűségek érvényesülésének akadályairól az információpiacon. Bemutatta a piacot torzító tényezők kínálati (információtermelői) és keresleti (információfogyasztói) oldalát, elemezte az információs árpolitikát meghatározó költségeket, az információtermelők és -felhasználók érdekeltségének eltéréseit, végezetül az információs szolgáltatási propaganda hiányosságait, gyenge pontjait.

Sugár Péter (a Nehézvegyipari Kutató Intézet osztályvezetője) az információ és érték problémakörét az információtermelők szemszögéből elemezte. A piaci mechanizmust torzító tényezők közül az információs monopóliumot emelte ki. A nagy tudományos szakkönyvtárak egyúttal információtermelők is, így sajátos kettősség jellemzi tevékenységüket, gazdálkodásukat. Ma még nehezen választható szét, mi az, ami a könyvtárak alaptevékenységei közé tartozik, mi ennek költségvetési vonzata, és mi az a tevékenység, aminek piacra orientált önfenntartó, illetve nyereséges információs szolgáltatásnak kellene lennie. Megállapította, hogy a könyvtárak gazdálkodása, nyilvántartásai korszerűsítésre szorulnak. Javasolta a kétféle tevékenység számviteli nyilvántartásának elkülönítését és árképzési politika kialakítását, illetve ez utóbbihoz irányelvek ki-munkálását.

Alföldiné Dán Gabriella az MKKE Központi Könyvtárának főmunkatársa előadásában hasznos módszertani segítséget nyújtott mindazoknak, akik céljuknak tekintik az olvasók minél jobb kiszolgálását, továbbá a közönségkapcsolatok (PR) ápolását. Hangsúlyozta, hogy a marketing korszerű értelmezésben nem csupán az árutermelő tevékenységre alkalmazható. Bemutatta – szellemes ábrák, szövegek vetítésével – a könyvtári marketing legfontosabb kiinduló pontjait, feltételeit. Megfogalmazta a könyvtárak és információs intézetek lehetséges és szükséges marketing-stratégiáját

az alaptevékenységre és az információ piaci értékesítésére vonatkozóan.

A zenei könyvtáros szekció és a módszertani munkabizottság közös vitaülésén *Ambrus Zoltán*, a Békéscsabai Megyei Könyvtár igazgatója elvi jellegű bevezető előadásában felvázolta az eddigi irányítási rendszerek és az így létrejövő ellátási, szolgáltatási rendszerek modelljét, rámutatva arra, hogy az új társadalmi kihívások, igények milyen új gondolkodásra, feladatmegoldásra kényszeríthetik mind az irányítást, mind az intézményeket. (Az előadást teljes terjedelmében közli a *Könyvtáros*.)

Hegedűs Péter, az MKKE Központi Könyvtár főosztályvezetője áttekintést adott a nem profit-orientált intézményekben alkalmazható piackutatási módszerekről. Előadását (*A marketing és a könyvtárak*) ugyancsak közli a *Könyvtáros*, miként *Gereben Ferenc* (OSZK KMK) is, aki *Társadalmi kereslet – könyvtári kínálat* címmel az olvasáskutatás szempontjából és eredményei alapján foglalkozott témájával.

Kovács Emil, a Devecseri Nagyközségi Könyvtár igazgatója saját könyvtára példáján mutatta be a helyi igényekhez messzemenően alkalmazkodó szolgáltatások modelljét, a szolgáltatások demokratikus értelmezését.

A továbbiakban a *Hogyan felel meg a társadalmi keresletnek a könyvtári kínálat* témát szűkebb oldalról, a zenei könyvtárak szempontjából vizsgálták. *Hollós Máté* zeneszerző a magyar zenei életről adott képet (*Zenei életünkről – könyvtárosoknak*). Előadása teljes terjedelemben szerepel a *Könyvtárosban*.

A hozzászólók a zenei könyvtárak, könyvtárosok problémáit vázolták. *Dr. Benkő Csabáné* többek között arról beszélt, hogyan alakult ki könyvtárában az a műhelymunka, amely ma már több mint 10 éves múltra tekint vissza, és Miskolci Új Zenei Műhely néven országszerte ismert. *Kály-Kullai Károly* elmondta, hogy az FSZEK Rottenbiller utcai fiókjában az olvasói igényeknek megfelelően könnyűzenei gyűjteményt alakítottak ki. Vázlatos képet adott a könyvtár használatának tapasztalatairól, valamint a könnyűzene beszerzésével, értékelésével stb. kapcsolatos gondokról. *Gyimes Ferenc* „imába” foglalta a zenei könyvtáros társadalom valamennyi problémáját (szövegét a *Könyvtáros* közli).

A tanácskozás végén a szekció az alábbi javaslatot tette a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnökségének: az elnökség vagy egy bizottság vizsgálja meg olyan szervezeti egység létre-

hozásának lehetőségét, amelynek feladata a sokféle azonosan jelentkező szakmai probléma vizsgálata, kutatása, képvisellete és megvalósítása, a tagintézmények szakmai érdekeinek védelme és támogatása. A pártfogó intézményi tagság átalakulhatna intézményi szekcióvá a szakmai érdekek erőteljesebb képvisellete érdekében.

Az ifjúsági könyvtáros szekció és az audiovizuális munkabizottság közös kerekasztal beszélgetést tartott a videokazetták gyártása és kiadása témakörében *Videó az iskolai és közművelődési könyvtárakban* címmel. A TELEVIDEO és a MOKÉP képviselői (Sándor György és Turbuk István) a gyártás, a Könyvért és a Tanért (Ronga József, Pataky János) a terjesztés szempontjait ismertették a hallgatók előtt. A központi szolgáltatások megszervezésében jelentős része van a Könyvért és a Tanért kereskedelmi munkájának. Szélesedett a műsoros videokazetták választéka, az elmúlt évek során az árak számottevően nem mérséklődtek. Szinte biztosra vehető, hogy a könyvtárak nem tudnak lépést tartani az egyre növekvő kínálattal. Eddig az eladott kazetták kétharmadát közművelődési és oktatási intézmények vásárolták – anyagiak híján részesedésük a beszerzésből csökkenni fog. A gyártók határozott minőségjavulást ígértek, a felhasználók jelezték, hogy a forgalmazás és kölcsönzés jogi tisztázatlansága számos gond forrása. Ma még csak elvétve találkozhatunk központi ellátásban gondolkodó településekkel (pl. Jászberény, Kiskőrös, az FSZEK hálózata). Sokkal jellemzőbb az eseti szerzeményezésű, szűk választékú, kis példányszámú könyvtári videógyűjtemények megléte. Ezen a téren

határozottabb összefogásra lenne szükség, ezáltal a szolgáltatások színvonala, kínálata bővíthetne, a használók köre szélesedhetne. Ennek megvalósításához nem központi támogatásra, határozatokra van szükség, hanem a helyi kezdeményezések, lehetőségek kibontakoztatására. Ezzel összhangban újra kellene gondolni a Közművelődési Alap anyagi támogatásának rendszerét, a műsoros kazetták dotálásának mikéntjét. Az ellátórendszerek központjainak – ha az iskolai dokumentálást is biztosítják – részesülniük kellene a Tanért kedvezményeiből.

A gyermekkönyvtáros szekció ülésén *Az önálló ismeretszerzésre nevelés pedagógiai és „infrastrukturális” kérdéseit* tárgyalták. Ennek keretében az önálló ismeretszerzésre nevelés és az oktatási törvény összefüggéseit, valamint a folyóiratoknak a gyerekek tanulásában és művelődésében betöltött információs szerepét vitatták meg.

A vándorgyűlés résztvevői a negyedik napon négy különböző kiránduláson pihenhették ki a tanácskozás fáradalmait. A Verseggy Ferenc Megyei Könyvtár munkatársai kitűnően szervezték meg a vándorgyűlést. A 780 részvevő, köztük a mintegy 30 külföldi vendég – a holland, a horvát, a lengyel, az NSZK-beli, az osztrák, a svájci és a szlovák testvéregyesületek képviselői – kellemes emlékekkel távozhattak Szolnokról.

A záró plenáris ülésen *Pola Károly*, a Tolna Megyei Tanács művelődési osztályának vezetője bejelentette, hogy a megye vállalja a XX. vándorgyűlés megrendezését. Viszontlátásra tehát 1988-ban Szekszárdon!

Poprády Géza